

DOPRINOS VJEKOSLAVA GOLUBA I BOGOSLAVA ŠULEKA HRVATSKOM GEOMETRIJSKOM NAZIVLJU U DRUGOJ POLOVINI 19. STOLJEĆA

STIPE KUTLEŠA

(Zavod za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Zagreb)

UDK 808.62-316.4:514

514:808.62-316.4

Izvorni znanstveni članak

Primljen: 15. IX. 1995.

SAŽETAK. Stvaranje hrvatskoga matematičkog nazivlja ima svoje posebnosti u usporedbi s drugim znanstvenim područjima. Najviše zasluga u prikupljanju i sređivanju matematičkoga nazivlja sredinom 19. st. i u drugoj polovini 19. st. pripada Vjekoslavu Golubu i Bogoslavu Šuleku. Iako je Šulek slijedio Golubovu koncepciju po kojoj je znanstvene pojmove umjesto tuđicama trebalo izraziti narodnim nazivima, ipak u njegovu *Rječniku* (1874.–75.) nema svih hrvatskih geometrijskih naziva koje je upotrebljavao Golub. Ostaje da se Šulekov *Rječnik* prouči s aspekta nazivlja pojedinih znanstvenih disciplina, ali još više da se uzmu u obzir i druga djela ili prijevodi na hrvatskom jeziku za dotične struke. U slučaju geometrije mnogi izrazi nedostaju kod Šuleka, a pogotovu ih nema u današnjoj geometrijskoj terminologiji. Time je hrvatsko znanstveno (u ovom slučaju geometrijsko) nazivlje uvelike osiromašeno.

Uvođenjem hrvatskoga jezika u državnu administraciju i školstvo u 19. st. ukazuje se potreba i nužda da se sredi hrvatsko nazivlje u svim posebnim područjima od državno-pravnoga, političkoga, filozofijskoga do znanstvenoga i drugog. Posve prirodan korak na tome putu jest nastojanje da se izradi terminološki rječnik. Hrvati nisu u tom smislu bili nikakav izuzetak. I kod drugih naroda uspostavljaju se komisije za utvrđivanje narodnoga nazivlja. Tako npr. austrijsku i češku komisiju karakterizira puristički stav glede utvrđivanja narodnoga nazivlja. Hrvatska se ponajviše ugleda u njih iako postoji i vrlo jaka tendencija očuvanja međunarodnih nazivaka.

Kao i u ostalim područjima to se posebno ističe u znanstvenom nazivlju. Iako u znanosti u Hrvatskoj u 19. st. nema istaknutih imena, ipak se osjeća da se nastoji držati korak s europskom znanosti. U duhu uvođenja hrvatskoga jezika i u znanost, počinje se otkrivati i stvarati hrvatsko znanstveno nazivlje. Ono se ponajprije pokazuje u školskim udžbenicima. U početku su to prijevodi s drugih jezika, a kasnije i udžbenici hrvatskih autora.¹

Opća karakteristika pri uspostavljanju narodnoga nazivlja jest svijest o hrvatskom jezičnom bogatstvu, a s tim u svezi inzistiranje na narodnim nazivima. Tako Bogoslav Šulek (1816.–1895.) sastavljaajući svoj *Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenog*

¹ Opširnije o tome vidi: Žarko Dadić, *Povijest egzaktnih znanosti u Hrvata*, knj. 2, Zagreb, 1982., str. 41–48, 135–185.

nazivlja (Zagreb, 1874.) ističe »vrsnoću hrvastine i preimućstvo njezine gibkoće i okretnosti, jer će jim udariti u oči preciznost, jedrina i lakoća naših nazivah napram inostranim.«² Stoga on nastoji gdje god je to moguće dati hrvatski naziv uz napomenu da postoji malo riječi koje ne bi postojale u hrvatskoj jezičnoj tradiciji i da to »zakopano blago jezika« omogućuje da se iz hrvatskoga jezika izbace mnoge tuđice ili nove, ne baš naj(s)p(re)tnije izabrane riječi.³

Što se matematičke terminologije tiče ona u Hrvatskoj ima u 19. st. svoje posebnosti. Zbog apstraktnosti same matematike nisu postojali u narodnome govoru nazivi za apstraktne matematičke pojmove kao što je to bio slučaj u drugim znanstvenim područjima. Utoliko je to bio teži zahtjev pri iznalaženju i ujednačavanju matematičkih naziva. Postojalo je, naime, polovinom 19. st. nekoliko matematičkih udžbenika s različitom terminologijom.⁴ Najviše zasluga za sređivanje matematičkoga nazivlja sredinom 19. st. pripada Vjekoslavu Golubu (1819.–1890.).⁵ On je bio jedan od članova komisije za udžbenike 1852. Kada je deset godina kasnije sastavljen Školski odbor Kraljevskoga dalmatinsko-hrvatsko-slavonskoga namjesničkog vijeća, onda je u odboru za matematiku bio Ivan Čačić. Nakon pripravnog rada Odbora Namjesničko je vijeće (1865.) ponudilo Bogoslavu Šuleku redakciju rječnika koji je izišao pod nazivom *Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenog nazivlja* (1874./75.). U njemu se nalazi, između ostaloga, mnogo matematičkih nazivaka. Šulekova je koncepcija bila vrlo slična Golubovoj: iznalaženje, gdje god je to moguće, hrvatskih naziva što je bila i opća pojava kod drugih naroda kao npr. Nijemaca, Čeha, Mađara, Rusa.⁶

U ovome se radu ograničavam isključivo na Šulekov Rječnik i na Golubov prijevod udžbenika Franje Močnika *Pouka u mjerstvu za više razrede srednjih učilišta* (Zagreb, 1887.). Radi se o drugome hrvatskom izdanju načinjenom po njemačkom osamnaestom i devetnaestom izdanju. Prvi prijevod Močnikova udžbenika izišao je 1867., a Golub ga je preveo prema sedmom njemačkom izdanju iz 1863. pod naslovom *Pouka u mjerstvu za više gimnazije i više realke*.⁷ Oba izdanja navodim zato jer u njima postoje neke terminološke razlike.

Iako je Šulek u iznošenju matematičkoga nazivlja bio vrlo blizak Golubovim načelima, ipak postoje nazivi koji se u te dvojice autora razlikuju. Tako u Šuleka ne nalazimo nazive koji postoje u Golubovoj *Pouci u mjerstvu*. Navodim samo neke:⁸ usječica za apscisu, računični srednjak za aritmetičku sredinu, razglobno mjerstvo za analitičku geometriju, približnice za asimptote, zatezica za katetu, sudirnica za kotangentu, šesterac za kocku, dvokutnica za dijagonalu, crtna (brojna) vansredišnjica za linearni (numerički) ekscentricitet, obličak za formulu, zamjenka za funkciju, sročit srednjak za harmonijsku sredinu, inosmjernjak za trapez, postojanica za konstantu, hitnica za parabolu, rednica za ordinatu, poučka za teorem, pravčalo za lineal, preobrazovanje za transformaciju, prosljednica za rezultantu, čestnik za razlomak, šesteračina za volumen, itd.

² Bogoslav Šulek, *Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenog nazivlja*, Zagreb, 1874.–75., Predgovor, str. VIII.

³ *Isto*, str. IX.

⁴ Usp. Ž. Dadić, *nav. dj.* str. 145.

⁵ *Isto*, str. 151.

⁶ *Isto*, str. 156.

⁷ *Isto*, str. 142.

⁸ Ostali se nazivi mogu naći u abecednom popisu iza teksta.

Mnogi od naziva, koje nalazimo kod Goluba i Šuleka, posve su iščezli iz upotrebe, ali su mnogi i sačuvani. Iščezli nazivi zamijenjeni su uglavnom međunarodnim, čime je hrvatska matematička terminologija uvelike osiromašena. Za ilustraciju navest ću samo neke geometrijske pojmove kako ih je pripremio V. Golub u udžbeniku *Pouka u mjerstvu za više razrede srednjih učilišta*.⁹

Udžbenik je podijeljen na četiri dijela: *ravninomjerstvo*, *tjelomjerstvo*, *trokutomjerstvo*, *upotreba računstva u mjerstvu*. Ni jedan od spomenutih naziva nije se sačuvao u današnjoj geometrijskoj terminologiji. Umjesto njih imamo međunarodne nazive: planimetrija, stereometrija, trigonometrija, upotreba aritmetike u geometriji. U uvodnom dijelu definiraju se osnovni pojmovi geometrije. Crte, plohe, tijela »zovu se prostornimi utvori«, a znanost o njima je mjerstvo. On svoje tvrdnje iznosi razjašnjajima (definicijama), praistinama (aksiomima), poučkama ili naučcima (teoremima), zahtjevcima (postulatima), dometcima (kolarima), posljedcima (konsekvencijama).¹⁰ Prostorni utvori imaju veličinu ili olinu i oblik. Veličina crte jest dužina, plohe plošnina ili plošni sadržaj, a tijela tjelesnina ili šesteračnina (volumen).

Ravninomjerstvo¹¹ (ili kako Šulek kaže ravnomjerstvo) bavi se crtama, kutovima, omeđenim ravnim utvorima, njihovom sličnosti i plošninom, tjelomjerstvo¹² pravcima i ravninama u prostoru, ravnoplošnim tielima kao što su šiljnik, šilj, pilj, piljak (piramida), bridnjak, bridnik, rubnik (prizma), pabridnjak (prizmatoid) i drugi mnogoplošci ili mnogoplošnici (poliedri), oblopllošnim tielima kao što su stožac, valjak, kruglja te sukladnošću, sumjernošću, sličnošću, izmjerivanju ravnoplošnih i oblopllošnih tiela i konačno vrtežnim (rotacijskim) ploham i tjelesima. Trokutomjerstvo¹³ (trigonometrija) ima tri osnovne grane: kutomjerstvo ili uglomjerstvo (gonimetrija), ravno trokutomjerstvo (ravna, ravninska trigonometrija) i krugljeno trokutomjerstvo (sferna trigonometrija).

Kutomjerstvo¹⁴ daje razjašnjaj (definiciju) i grafičko predočivanje kutnih ili kutomjernih zamjenaka (geometrijskih funkcija) koje se nazivaju i trokutomjerne zamjenke (trigonometrijske funkcije). To su zapornica ili upirka¹⁵ (sinus), pripornica ili supirka¹⁶ (cosinus), dirnica ili kosnica (tangenta), sudirnica ili dokosnica (cotangenta), sječica ili siečnica (secanta), susječica ili dosiečnica (cosecanta) koje se definiraju kao odnosi stranica u pravokutnom trokutu: osnovnice, podpone i visine, tj. odnosima zatezica ili strjelica (kateta) i podpone (hipotenuze). Ako se predočivanje kutnih zamjenki vrši na kružnici onda se ravnina dijeli na četiri sukladna dijela koji se zovu četvrtci (kvadranti). Kutne zamjenke su tada pružci (dužine, udaljenosti) koji se zovu kutomjerne crte (gonimetrijske crte): sinus-crta, cosinus-crta, tangenta-crta (os tangensa), cotangenta-crta (os kotangensa), secanta-crta, cosecanta-crta. U kutomjerstvo spada i rješavanje kutomjernih jednačbi¹⁷ (gonometrijskih jednadžbi).

⁹ Franjo Močnik, *Pouka u mjerstvu za više razrede srednjih učilišta*, Zagreb, 1887.

¹⁰ *Isto*, str. 1–3.

¹¹ *Isto*, str. 5–108.

¹² *Isto*, str. 109–183.

¹³ *Isto*, str. 184–248.

¹⁴ *Isto*, str. 184–203.

¹⁵ Izraz upirka nalazi se u prvom izdanju Golubova prijevoda iz 1867., usp. Ž. Dadić, *nav. dj.*, str. 154.

¹⁶ *Isto*.

¹⁷ Vidi bilj. 9., str. 199–203.

Ravno trokutomjerstvo¹⁸ razrješuje pravokutni, istokračni trokut i trokut uopće te daje trokutomjerne poučke (trigonometrijske teoreme) ili naučke (Šulek) i obličke (formule). Upotreba ravnoga trokutomjerstva očituje se u ravninomjerstvu, mjeračini (zemljomjerstvu), tjelomjerstvu, matematičkom zemljopisu. Treći dio trokutomjerstva jest krugljeno trokutomjerstvo (sferna trigonometrija) i razrješava krugljene trokute (sferne trokute) i primjenjuje se u matematičkom zemljopisu i krugljenom zvjezdarstvu (sfernoj astronomiji).

Zadnji dio udžbenika *Pouka u mjerstvu* govori o upotrebi računstva (aritmetike) za mjerstvo (geometriju).¹⁹ Ako se prostorni tvori istražuju pomoću računa ili razglobe (analize) onda se govori o razglobnom mjerstvu ili analitičkoj geometriji. Postoji razgloбно mjerstvo ravnine (analitička geometrija ravnine) i razgloбно mjerstvo prostora (analitička geometrija prostora). »Da se koji prostorni tvor razgloбно odredi, treba ga priputati za stanovite nepomične crte i točke, koje se zovu suredničkim sustavom«²⁰ (koordinatnim sustavom) koji se sastoji od suredničkih ili nuzredničkih osi (koordinatnih osi): os usječica ili osieči (os apscisa) i os rednica ili porednica (os ordinata) s izhodištem sustava. Surednični sustav može biti pravokutni, kosokutni i krajnički ili stožerni ili pólski (polarni). Surednice (koordinate) neke točke mogu se izraziti u različitim sustavima pa se govori o preobrazbi ili preobrazovanju surednica (transformaciji koordinata).

Veličine ili oline koje imaju stalnu vrijednost zovu se postojane (konstantne), dok su one koje mogu primiti bilo koju vrijednost mjenjive (varijabilne) oline (veličine). »Snošaji medju mjenjivimi i postojanimi olinami izražavaju se jednačbami.«²¹ Tako se u razglobnom mjerstvu (analitičkoj geometriji) izvode jednađžbe pravca u različitim oblicima: jednađžba pravca kroz jednu točku, kroz dvije točke, pravilni (normalni) oblik jednađžbe pravca, krajnička (polarna) jednađba pravca i daju se uvjeti za različite odnose dvaju pravaca. Isto se tako govori o kružnici, pakružnici (elipsi), kosatici (hiperboli), hitnici (paraboli) i njihovim dirnicama ili kosnicama (tangentama) i pravilnicama ili pravionicama (normalama) te se daju različiti oblici jednađžbi i provodi se razabiranje (diskusija) jednađžbi.

Usporede li se geometrijski nazivi kod Goluba i Šuleka, onda se uočava da se mnogi nazivi podudaraju ili se vrlo malo razlikuju. Ali postoji i dosta naziva koje Šulek nije preuzeo od Goluba nego je radije uzeo međunarodne izraze za određene geometrijske pojmove. Tako postoji preko sto pedeset (150) hrvatskih geometrijskih naziva koje nalazimo kod Goluba, a nema ih kod Šuleka. S druge strane, i Golubovo i Šulekovo nazivlje dosta se razlikuje od današnjega geometrijskog nazivlja. Oko dvjesto (200) naziva iz Golubova prijevoda iz 1887. slaže se s današnjim, dok se oko četiristo (400) razlikuje od današnjih.

U rječničkom dodatku donio sam geometrijske nazive iz Golubova prijevoda iz 1887. i iz Šulekova *Rječnika* (1874./75.). Posebno sam označio one nazive koji se kod Šuleka i Goluba razlikuju kako od današnjih tako i međusobno navođenjem stranica u Golubovu prijevodu. Naveo sam i neke druge matematičke i opće pojmove dok sam u pravilu ispuštao one nazive koji su isti kod Goluba, Šuleka i u današnjoj terminologiji.

¹⁸ Isto, str. 203–227.

¹⁹ Isto, str. 249–317.

²⁰ Isto, str. 265.

²¹ Isto, str. 265.

RJEČNIČKI DODATAK

- ABSCISA, apscisa, osieč (f.), Abscisse (kod Šuleka, u daljnjem tekstu: Š)
- pozitivna: ječna osieč
- negativna: niječna osieč
- os absise: os osieči usječica (kod Goluba, str. 259, u daljnjem tekstu: G)
- os usječica, Abscissenachse
- ADICIJA, sbrljanje, zbrljanje, sbrojba
- ADITIVAN, pribrojan
- ADVERSUS, sučelan, napraman
- AEQUIVALENT, ekvivalent, takmina, takmica
- AKSIOM, praistina, samoistina (Š) praistina (G, str. 2)
- ALGEBARSKA - razgloba: algebarska analiza
- sredina: računični srednjak (G, 177)
- ALGEBARSKI, algebarski, slovni
- algebarski račun: slovni račun
- ALGEBRA, algebra
- ANALITIČAN, razgloban, razstavan
- ANALITIČKA - geometrija: analitičko mjerstvo analitička geometrija (Š) razgloбно mjerstvo (G, str. 259)
- ANALIZA, razgloba, raztvorba (Š), razlučba (kem), razgloba (G, str. 4)
- ANGULUS, kut, ugao, ugal, nugao
- APLIKACIJA, uporav, uporavljanje
- APROKSIMACIJA, Approssimazione, Approximatio, primak, primicanje, prikučivanje, približavanje
- APROKSIMATIVNO, approssivatimamente, od prilike, primakom, primačkē (Š)
- APSCISA, abscisa, osieč (f.)(Š), usječica (G)
- ARCUS, luk, obluk (Š), luk (G, str. 36)
- AREA, zapremina, prostranost, superficie, površ, površina
- ARITMETIKA, arithmetica, računstvo
- ASIMPTOTA, nestičnica, linea intacta
- kut asimptota: kut nestičnicah (Š), približnice (G, str. 293)
- AZIMUT, azimut, (Š), razklon (G, str. 244)
- BAZA, basis, osnovnica, podina
- BESKONAČAN, bezkonačan, bezkrajan-bezkrajna dieljivost
- nezkrajna olina
- bezkrajan niz
- BESKONAČNO MALEN, premajušan
- BEZKONAČAN, bezkrajan, beskonačan
- BEZKRAJAN, beskonačan, bezkonačan
- BEZKRAJNOST, infinita
- BIKONKAVAN, bikoncav, sujamast
- BIKONVEKSAN, biconvex, subokat, subučast
- BIKVADRATIČAN, dvočetvorni
- bikvadratna jednačba, dvočetverna jednačba
- BILJEG, znamenje, znak, signum
- BISEKCIJA, predvojba
- BOČAN, lateralan, prostran

- BOČINA, bočna stiena, bočnica, bok
BOČNICA, bok, bočina, bočna stiena
BOK, bočina, bočna stiena, bočnica
BOKAT, izbočen, pupčast, convexus
- bokat ugao (convexe Ecke, angolo convesso)
- bokata lečka, bokat lečak (convexe Linse)
- bokato zrcalo (Convex-Spiegel, specchio, concesso)
BOKATO-JAMAST, konveksno-konkavan
BOKATOST, izboč, izbočenost, Convexität, convessità
BRID, srh, Kante, spigolo (Š)
- postrana brid (Seitenkante, spigolo laterale)
- osnovni brid (Grundkante) (G, str. 127)
- pobični brid, pobočnica (Seitenkante) (G, str. 127) vršnica (Scheitellinie) (G, str. 115)
BRIDNIČKI, BRIDNJACKI, prizmatičan
BRIDNIK, BRIDNJAK, rubnik, prizma
- trostran bridnjak
- kos bridnik
BRIDOMJER, uglomjer, Goniometer, kutomjer
BROJAČ, numerator
BROJKOVANJE, brojčenje, numeracija
BRŠLJANOVICA (Š), cisoida
BUČAST, konveksan, bokat, izbočen

CALCOLAZIONE, računba, računanje
CALCULUS, computus, račun
CARDIOIDE, kardioda, srčasta krivulja
CATETO, strjelica, katet (Š), zatezica, katheta (G, str. 17)
CENTAR, središte, sried
- (crta) središnica (Š)
- središnjica (Centrallinie) (G, str. 45)
- centralna projekcija: uzmet iz središta, projekcija iz središta (iz sriede)
CENTILITAR, litrić
CENTIMETAR, mjerić
CENTRALNA LINIJA, središnica, (crta-) središnica
CHORDA, tetiva
CIELAK (Š), cjelica, cjelina
CIKLOIDA, cicloide, kolotečnica
CIKLOMETRIJA, ciclometrija, krugomjerstvo
CILINDAR, Cylinder, obao, oblič, obliš, oblac, oblovina, valj, valjak, stublina, stuglina, tul, tulija (Š)
CILINDRIČAN, obao, obli, valjast
CILINDRIČNA POVRŠINA, površina (ploha) valja, obla, tula
CIRKEL, šestilo, krug
- kolo, kolobar, krug (circolo)
- razmak šestila (Cirkelöffnung)
CISOIDA, cizoida, bršljanovica (Š)
CJELICA, cjelina, cielak (Š)
COMPAS, šestilo, Zirkel

- COMPLEMENT, popunak (Š)
 - komplement(ar)ni kut: popunjujući kut (Š), izpunjujući kut (G, str. 9)
- COMPUTUS, calculus, račun
- CONCAV, šupalj, jamast
 - konkavni kut: šupalj ugao
 - Concavität, concavità: jamatost
- CONCENTRIČAN, koncentričan, susriedan, susredan, istosriedan (Š) susredišnji (G, str. 45)
 - istoriedni kruzi: koncentrični krugovi (Š)
- CONCOIDE, konkoida, zavojica
- CONGRUENTAN, kongruentan, sukladan
- CONGRUENTIA, kongruencija, suklad, sukladnost
- CONIČAN, koničan, čunjast
 - čunjasta crta (conische Linie)
- CONOIDE, konoida, pačunj, konoid
- CONSTANTE, konstanta, stalka (Š), postojanica (G)
- CONSTRUCTIO, konstrukcija, sastavljanje, sastav (Š), crtež, crtnja (G)
- CONTACT, contactus, dotik, doticaj, tik, ticanje
- CONTINUITET, Continuität, continuità, neprekidnost, udiljnost, spojitet
 - neprekidna olinà (quantità continua)
- CONVERGENTIA, konvergencija, smičnost, primak, primicanje
- CONVEX, convexus, konveksan, bokat, izbočen, bućast
 - bokatost, izbočenost (Convexität)
 - izbočeni ugao (Convexwinkel)
- COORDINATE, koordinate, nuzrednice, surednice
 - os nuzrednicah: koordinatna os
 - ravan nuzrednicah: koordinatna ravnina
 - sustav nuzrednicah: koordinatni sustav, nuzredje
 - kut nuzrednicah: kut koordinata
- COSECANTE, kosekanta, susječica (G, str. 185), dosječnica (Š)
- COSINUS, kosinus, kosin (Š), supirka, pripornica (G, str. 185)
 - cosinus versus: dokosin
 - cosinus rectus: pravi kosin
 - angulus cosinus: ugao kosina
 - arcus cosinus: lúk kosina
- COTANGENS, kotangens, kotangenta, dokosnica (Š), sudirnica (G, str. 185)
- CRTA, linea, crtica, crtak
 - horizontalna crta: razita crta
 - kosa crta
 - osovita, praviona, okomita crta
 - uprava crta: pravac, upravica
 - kriva crta: krivulja
 - neuprava crta (ungerade Linie)
 - smične, svedene crte: konvergentne crte
 - razmične, razvedene crte: divergentne crte
 - uzpovratna crta: povratna crta
 - popriečni crtak: transverzalna crta
 - crta-osnovnica: baza
 - crta-ravnalica, crta-smjernica: directrix
 - crtna vansredišnjica: linearni ekscentricitet

CRTEŽ, crtnja (G), konstrukcija, sastav (Š)

CUBATUR, kockovanje, cubatura, cubazione

CUBUS, kocka, kubus, šesterac (G, str. 129)

- kockast, kockovni: kubičan
- kockovna jednačba: jednačba trećeg stupnja
- kockasta mjera: misura cubica
- kockast korien: radice cubico (treći korien)
- kockasta mjera (m, dm, cm, mm): kubična mjera (m, dm, cm, mm)
- usebina: Cubikinhalt (Š)

CULMINATIO, kulminacija, vrhovanje

ČAS, minuta, minutum, primum

ČASAK, sekunda, secunde, hip

ČES(T)NA SVOTA (Š), parcijalna suma

ČESTNIK, razlomak (G, str. 58)

ČESTNI ULOMAL (Š), parcijalni razlomak

ČESTNI UMNOŽAK, parcijalni produkt

ČETRCLANAC, kvadrinom

ČETRUGLAC, tetrangulum, quadrangolo, quadrangle, tetragon, četverokut (G, str. 26)

ČETVER, četverina, četvorina, quadrat, tetragon, kvadrat

ČETVORINSKI, tetragonalan

ČETVORKA, kvaterina

- kosa četvorina: romb, rumba
- nauk o četvorinah, mjerstvo četvorinah: tetragonometrija

ČETVORNI, četverni, kvadratni

- četvorna stopa: kvadratna stopa
- četvorna jednačba: kvadratna jednadžba
- četvorni (kvadratni) korien
- četvorni (m, dm, cm, mm): kvadratni (m, dm, cm, mm)

ČETVRTAC, kvadrant, quadrant, četvrtina

ČINAC, faktor

ČISLO, serija, niz

ČUNJ, konus, conus

- kusast čunj: krnji stožac

ČUNJAST, koničan

ČUNJOSJEČNICA; linea conica

DALEČ, daljina, dalečina, razmak (Š), razstup (G)

DALJINA, daleč, dalečina, razmak (Š), razstup (G, str. 20)

DECILITAR, litarak

DEFINICIJA, definitio, o(d)ris

DEKAGON, deseterokutnik

- deseterina: pravilni deseterokutnik

DEKLINACIJA, sklonitba; uklon, uklanjanje (Š), odklon (G, str. 244)

DERIVACIJA, derivatio, izvod

DESETNICA (logaritma), mantisa

DESETOROKUTNIK, dekaon

DETERMINATIO (Š), omedjaj (G), omedjak, stega, skružitba

- DIAGONALA, dijagonala, prokutnica, priekutnica (Š), dvokutnica (G, str. 26)
- DIAMETAR, dijametar, promjer, poprečnik, priečina
- DIO, diel
- DIELBA, djelitba, razdielba, divisio
- DIELIČ, divizor
- DIELILJA, piknja-dielilja, Theilpunkt
- DIELJENIK, dividend, numerus, dividendus
- DIFERENCIJA, razlika, razluka, raznica
- DIJAGONALA, prokutnica, priekutnica (Š), dvokutnica (G)
- DIJAGONALAN, priekutni, prokutni
- DIJAMETAR, diameter, promjer, poprečnik, priečina
- DIJAMETRALAN, promjerni
- DIMENZIJ, dimensio, omjera (Š), iztega (G, str. 1)
- DIRECTIO, smjer
- DIRECTRIX, ravnalica, (crta-) smjernica
- DIREKTISA, directrix, Directionslinie, Richtungslinie, smjernica, (crta-) smjernica, ravnalica
- DIRNICA, tangenta (G, str. 38), kosnica, tangenta (Š)
- dirna tetiva (G, str. 41)
 - diralište (doticalište) (G, str. 38)
 - dirnični mnogokut (G, str. 42)
 - dirni krug trokuta (G, str. 43)
- DISKONTINUIRAN, discontinuirlich, prekidan, prekinut
- DISKONTINUITET, prekidnost
- DISKRETAN, discretus, nespojit
- DISTANCA, distanza, daljina, daleč, dalj, razmak (Š), razanac, razstup (G)
- DIVERGENCIJA, razmicanje, razmak, razvod
- DIVERGENTAN, razmičan, razveden
- divergentan niz: razmičan niz
 - divergentne crte: razmične crte, razvedene crte
- DIVIDEND, dieljenik, numerus dividendus
- DIVIZIJA, divizija, dielba, diljenje, djelitba
- DIVIZOR, dielič
- DJELITBA, dielba, razdielba, divisio
- DOCJELAK, integral
- DOCJELIONI, integrabilan
- DOCJELIONOST, integrabilnost
- DOCJELJIVANJE, integracija
- DODATAK, dopunak, dopunjak, suplement, doknadak
- DODEKAEDAR, dvanaestorac, dodekaedar
- DODEKAGON, dvanaestorina, dodekagon
- DOKAZ - neupravni (G, str. 14)
- neizravni (Š)
- DOKOSIN, cosinus versus
- DOKOSNICA (Š), kotangenta, sudirnica (G)

- DOPUNAK, dopunjak, suplement, dodatak, doknadak
- dopunjači kut: dopunak, komplementni kut
- dopunjujući kut: suplementni kut
- DOSIN, sinus versus
- DOSJEČNICA (Š), kosekanta, susječica (G)
- DOTIK, tik, doticaj, ticanje, oskulacija
- DOVOD, lema, lemma
- DUBKE, stubočiče, uzpravo, osovice, komice, okomice, nakomice
- DULJINA, dužina, duž
- DUPLIKACIJA, udvajanje, udvojenje, udvojba
- DUŽ, dužina, duljina, daljina, pružac
- DVAESTORAC, dvaestplošnik, ikosaedar
- DVANAESTORAC, dodekaedar
- DVANAESTORINA, dodekagon
- DVOČETVORNI, bikvadratni
- dvočetverna (dvočetvorna) jednačba:
- bikvadratna jednadžba
- DVOGUB, duplex, doppelt, zweifach, dvostruk
- dvogub integral: dvostruk integral
- DVOKUTNICA, dijagonala (G, str. 26), prokutnica, priekutnica (Š)
- DVONIZ, dva niza, suniz
- DVONUĞLAC
- sferički dvonuglac, spharisches Zweieck
- DVOSTRUK, dvogub
- EKLIPTIKA, Ekliptik, Erdbahn (Š), zemljina putanja (G, str. 244)
- EKSCENTRIČAN, zasredan, nastran, ekscentričan (Š), inosredišnji (G, str. 45) vansredišnji (G, str. 288)
- EKSCENTRIČNOST, zasrednost, ekscentričnost; nastranost
- inosredišnji krugovi: ekscentrični krugovi (G, str. 45)
- raznosriedni kruzii: ekscentrični krugovi (Š)
- zasrednost pakruga: ekscentričnost elipse vansredišnjica (G, str. 288)
- crtna vansredišnjica: linearni ekcentricitet (isto)
- brojna vansredišnjica: numerički ekcentricitet (isto)
- EKSPONENT, exponens, Exponent, kazalac, pokaznik
- ekspanencijalna jednadžba: kazalovna jednačba, jednačba nestalna kazaoca
- ekspanencijalna veličina: kazalovina
- ekspanencijalni račun: uzmnožni račun
- EKSTENZIIJA, razsež, protega
- EKSTENZIVAN, osežan, razsežan, extensus
- prostorna olina: extense Große
- EKVATOR, polutnik, polovnik
- EKVIPOLENTAN, taki, takam, takmen
- EKVIVALENT, aequivalent, takmina, takmica
- ELASTIČAN, pružan
- ELEMENT, prvak, počelo, početak, izkon

ELEMENTARAN, početni, početni

- početno mjerstvo, početna geometrija: elementarna geometrija
- počela matematike, početna matematika: elementarna matematika

ELEVACIJA, pridig

ELICA, ELICE, zavojica, motaljka, konkoida

ELIMINACIJA, jam, jamitba, eliminacija

ELIPSA, pakrug (Š), pakružnica (G, str. 286)

- zasrednost pakruga: ekscentricitet elipse (Š)
- velika os pakruga: velika os elipse (isto)
- ognjište pakruga: žarište, fokus elipse (isto)

ELIPSOID, elipsoid

ELIPTIČAN, pakružan

EKVIANGOLO, equiangolo, tačnokut, jednakih kutovah, tačnonuglen, jednakih uglovah, istokutan

EKVIKRURAN, equicruro, tačnokrak, jednakih krakah

EKVILATERAN, equilatero, tačnostran

EVOLUTA, evoluta, odvitnica

EVOLUTIO, odvoj, odvijanje, odvitak

EVOLVENTA, evolventa, odvojnica

FACTOR, faktor, činac

FIGURA, prilika

FOCUS, fokus, ognjište, Brennpunkt

FORMA, lik, oblik

FORMALAN, formalis, obličan

FORMULA, obrazac, izraz (Š), obličak (G, str. 196)

FORMULA ZA SUMU, svotnjak

FUNKCIJA, funkcija (Š), zamjenka (G, str. 185)

- cjelita funkcija (Š)
- lomna funkcija (isto)
- kutna funkcija (isto)
- prekidna funkcija: diskontinuirana funkcija (isto)

GEODEZIJA, geodesia, zemljomjerstvo

- geodetska linija: prieka crta, prečac

GEOMETAR, Geometer, mjernik, mjerčin

GEOMETRIJA, mjerstvo, geometria

- analitička g.: analitičko mjerstvo
- više mjerstvo
- deskriptivna g.: likopisno mjerstvo
- ravna g.: ravnomjerstvo (Š) ravninomjerstvo (G, str. III)

GEOMETRIJSKI, mjerstven

GLOB, zemaljski okrug

GLOBOSUS, okrugao, krugljast, globoso

GLOBUS, glob, zemaljski okrug, kruglja

GONIOMETAR, uglomjer, bridomjer, kutomjer, katetometar, nuglomjer

GONIOMETRIJA, goniometria, uglomjerstvo, kutomjerstvo

GONIOMETRIJSKI, uglomjerni, kutomjerni

GRADACIJA, gradatio, gradazione, stupnjevanje, gradacija, uzlaz, postupica, susljedica, ljestvica

- GRADUIRATI, graduiren, razstupnjiti, na stupnje podieliti
GRADUS, grado, stupanj
GRANIČNA TOČKA, medjište
GRANIČNI KUT, kut-medjak, medjak
GRAVITACIJA, sutež, obćenita teža
- teža: gravità
- težište: punto di gravità, centro di gravità
- težišna ploha (ravnica): piano di gravità
- težišnica, (crta-) težišnica: linea di gravità
GREDNIK (Š), pašesterac (G), paralelepiped
GRUPA VARIJACIJE, premjenak, premjestak, Variationsgruppe

HARMONIJA, harmonia, sklad, skladnost
HARMONIJSKI, skladan (Š), sročit (G, str. 63)
- harmonijska sredina: sročiti srednjak (isto)
Napomena: srednjak kod Šuleka znači prst.
HEKSAEDAR, hexaeder, hexaëdron, šestoroploh
- pravilni heksaedar: šestorac; kocka
HEKSAEDRIJSKI, šestorni
HEKSAGON, hexagon, šestoronuglac
- pravilni heksagon: šestorina
HEKSAGONALAN, hexagonal, šestorinski, šestoroploh, šestoroplošan
HEKTOLITAR, litrina
HEKTOMETAR, mjerina
HEPTOGON, sedmouglač, sedmokatnik
- pravilni heptagon: sedmorina
HIP, sekunda, secunde, časak
HIPERBOLA, hyperbole, Hyperbel (Š), kosatica (G, str. 291)
HIPOCIKLOIDA, kolotočnica, kolotečnica nutrnja
HIPOTENUZA, hypotenusa, podpona
HIPOTEZA (G), podmjena (Š), smišljaj
HITNICA, parabola (G, str. 295), metnica, trajektorija
HOMOGEN, istorodan, istoga roda, istovrstan, iste vrsti
HOMOGENOST, istorodnost, istovrsnost
HOMOLOGAN, istoimeni, istoga imena, preman
HORIZONT, obzor, obzorje
HORIZONTALA, (crta-) razilica (Š), raznica (G, str. 217)
Napomena: raznica kod Šuleka znači razlika, diferencija.
- horizontalna ravnina: razita ravan, ravnica
- horizontalni krug: obzorni krug, obzornik; razit krug
- horizontalna crta: razita crta, crta razilica
- horizontalna paralaksa: obzorni mimozor, obzorna paralaksa
- horizontalna projekcija: razita projekcija, razit uzmet
HORIZONTALAN, razit, razito (adv.), razom
HVAT, sežanj - četvorni, kvadratni hvat
- kockast hvat, kubični hvat
IKOSAEDAR, dvaestplošnik, dvaestorac

IMAGINARAN, pomišljen
- imaginaran broj: pomišljen broj
- imaginarna os: pomišljena os

INCOGNITA, neznanica (jednadžbe), nepoznanica

INCOMMENSURABEL, inkomenzurabilan, neizdjeljiv, nesumjerljiv

INDEKS, index, rediša

INGENIEUR, inženir, mjerčin

INKOMENZURABILAN, neizdjeljiv, nesumjerljiv

INOSMJERNJAK, trapez (G, str. 26), trapez, trpez (Š)

INOSREDIŠNJI, vansredišnji, ekscentrični (G, str. 45) nastran, zasredan (Š)

INTEGRABILAN, integrabilis, docjelioni

INTEGRABILNOST, integrabilitet, docjelionost

INTEGRACIJA, docielba, docjeljivanje

INTEGRAL, docjelak

INTEGRALNI RAČUN, calculus integralis, integralna računba

INTERPOLACIJA, umetanje, prolaganje, proložba, intersekcija

INTERSEKCIJA, presječ, priesjek, prosjek
- presječnica: linea d'intersezione
- presjecište, križalište: punto d'intersezione

INTERUPCIJA, prekidanje, prekid, pretrg

INTERVAL, razanac, razdaleč, međjutak

INVERZAN, prevrnut

INVERZIJA, izvručće, prevrručće

INŽENIR, ingenieur, mjerčin

IRACIONALAN, neracionalan, nerazložan

ISKA, postulatam, postulat, zahtjevak

ISOMETRIJSKI, tačnomjerski

ISTOIMENI, homologan, istog imena

ISTOKUTAN, ekviangolo, tačnokut, jednakih kutovah, tačnonuglen, jednakih uglovah

ISTORODAN, homogen, istoga roda, istovrstan, iste vrsti

ISTORODNOST, homogenost, istovrsnost

ISTOSMJERAN, paralelan (G, str. 12)

ISTOSMJERNICA, paralela (G, str. 12)

ISTOSMJERNJAK, paralelogram (G, str. 26) uzporednik, sporednik, paralelogram (Š)

ISTOSRIED(AN), susried, koncentričan (Š), istosredišnji, susredišnji

ISTOSTRAN, jednakostran, tačnostran, istostraničan, jednakostraničan

ISTOVETAN, sukladan, kongruentan (G, str. 2), istovietan (Š)

ISTOVIETNOST, identitas, Identität

ISTOVRSNOST, istorodnost, homogenost

ISTOVRSTAN, istorodan, homogen

IZBOČ, bokatost, izbočenost

IZBOČEN, bokat, convexus, pupčast, bučast

IZBOČENOST, bokatost, izboč

IZDIJELJIVOST, razdjeljivost, komenzurabilnost

IZDUBEN, concav, konkavan

- IZKON, počelo, početak, prvak, element
IZMJERA, odmjera, dimenzija, premjera, misuratura
IZMJERAN, komenzurabilan
IZOGON, tačnokutnik, tačnonuglac
IZOMETRIJSKI, tačnomjerni
IZPET, izbočen, bokat, pupčast, bučast
IZPRAVLJANJE, izprava, rektifikacija
IZRAZ, obrazac (Š), obličak (G), formula
IZSJEČ, izsjek, izsječak, sektor, sector
IZTEGA (G), dimenzija, omjera (Š)
IZVOD, derivacija
IZVRNUĆE, inverzija, prevrnuće
- JAJAST, ovalis, ovalan
- jajasta crta: linea ovale, Ovallinie, jajatnica
JAM, jamitba, eliminacija
JAMAST, concav, konkavan, izduben
- jamasta ploha
- jamasto zrcalo
JAMASTO-BOKAST, concavconvex, konkavno konveksan
JAMATOST, konkavnost
JAMITBA, eliminacija, jam
JEČAN, jestan, pozitivan
JEDIN, singularis
JEDINICA PROSTORA, jedinični prostor, prostorak
JEDINIŠTE, Einigungspunkt, Concurrenzpunkt
JEDNAČBA, aequatio, Gleichung
- jednovita j.: jednostavna j.
- četvorna j.: kvadratna j., j. drugog stupnja
- kockasta j.: kubična j., j. trećeg stupnja
- dvočetverna j.: bikvadratna j.
- razstavna j.: analitička j.
- j. crte
- j. piknje: j. točke
- j. upravice: j. pravca
- j. pravionice: j. normale
- JEDNAKIH KRAKAH, tačnokrak, ekvikruran
JEDNAKIH KUTOVAH, jednakah uglovah, istokutan, tačnonuglen, tačnokut, ekviangolo
JEDNAKOST, jednač
JEDNAKOSTRANIČAN, istostran, jednakostran, tačnostran, istostraničan
JEDNAMO, na jednu stranu
JEDNOČLANAC, monom
JEDNOMJER, linearan, linear, uzdužan
JEDNOSTAVAN, jednovit, jednostruk
JEDNOSTAVNOST, jednovitost
JEDNOSTRUČENJE, pojednostavljenje, simplifikacija
JEDNOSTRUK, simplex, jednostavan, einfach, jednovit

- JEDNOVITOST, jednostavnost
- JESTAN, pozitivan, positivus, ječan
- jestna olina: pozitivna veličina
- KAKOVINA, kakvina, kakvoća, qualitas
- KALKULACIJA, razbroj
- KALOTA, krugljina kapa
- KARDIOIDA, srčasta krivulja
- KATET, strjelica (Š), zatezica, katheta (G, str. 17)
- KATETOMETAR, uglomjer
- KATHETA, zatezica (G), strjelica, katet (Š)
- KAZALAC, pokaznik, exponent
- jednačba nestalna kazaoca: eksponencijalna jednadžba
- uzumnož (potencija) lomna kazaoca: potencija razlomljenog eksponenta
- KAZALOVINA, eksponencijalna veličina
- kazalovna jednačba: eksponencijalna jednadžba
- KILOMETAR, mjeretina
- KOCKA, cubus, hexaedron, hexaedar
- kosa kocka: rumbac, romboedar šesterac (G, str. 129)
- šesterac: regulares Hexaedar (Š)
- KOCKOVANJE, kubatura, cubatur, cubatura, cubazione
- KOCKOVNI, kubični
- KOEFICIJENT, sbrojka
- KOINCIDENCIJA, stik, kosište, točka dodira, tangencijalna točka
- KOINCIDIRATI, sticati se
- KOLIČINA, njekolicina, kolina, olina, kolikoća, quantum, quantitas, kvantitet
- KOLIKOĆA, kvantitet, veličina, olina
- KOLOBAR, kolo, kružnica, krug, cirkulus, kotur
- KOLOMAT, perimetar, obseg, periferija, obod, obodnica
- KOLOTEČNICA, kolotočnica, cikloida
- KOMAC, kom, okomica, vertikalna, sunovica
- KOMAD (G), kus, kusast (Š)
- KOMBINACIJA, sastava, sastavba
- KOMENZURABILNOST, izdieljivost, razdieljivost, sumjerljivost
- KOMICE, okomice, nakomice, dubkê, stubočicê, uzpravo, osovice
- KOMIT, okomit, omčit, osovit, okom, vertikalna
- KOMPARACIJA, sravnjivanje, sravnitba
- KOMPAS, vidi: COMPAS
- KOMPLANACIJA, plošenje
- KOMPLEKSIJA, sujam, obhit
- KOMPLEKSNI, okupni
- KOMPLEMENT, complement, popunak (Š)
- komplement(ar)ni kut: popunjujući kut (Š) izpunjujući kut (G, str. 9)
- KOMPLEMENTARAN, popunja(vaju)ći
- KOMPOZICIJA, sastavljanje

- KONCENTRIČAN, susriedan, istosriedan, susredan (Š), susredišnji (G)
KONCENTROVAN, susriedjen
KONGRUENCIJA, suklad, sukladnost
KONGRUENTAN, sukladan, istovietan
KONHOIDA, ljuštornica
KONIČAN, čunjast
- čunjosječnica: linea conica
KONKAVAN, concav, izduben, jamast
KONKAVNO KONVEKSAN, jamasto-bokast
KONKOIDA, zavojica, motaljka, elica, elice
KONOID, pačunj, konoida
KONSTANTA, stalka (Š), konstantna veličina, postojanica (G, str. 270)
KONSTANTAN, constant, stalan
KONSTRUKCIJA, sastav (Š), crtež, crtnja (G)
KONTINUIRAN, spojiti
KONTINUITET, spojitost, neprekidnost, udiljnost
KONUS, čunj
KONVEKSAN, bokat, izbočen, bučast
KONVERGENCIJA, smičnost, primak, primicanje
KONVERGENTAN, smičan, sveden, primičan
KONVERZIJA, obrat, obrtač, odvrata, kompleksija (Š), obračaj (G)
KOORDINATE, nuzrednice, surednice
- surednične osi: koordinatne osi
KORIEN, radix
- četvorni (kvadratni, drugi) korien, korijen drugog stupnja
- kockast (treći) korien, korijen trećeg stupnja
- četvrti korien, korijen četvrtog stupnja
KORIENITI, radicirati, vaditi korien
KORJENIKA, radikal, korjenita olina
KORJENITBA, korjenjenje, radiciranje, vađenje korijena
KORJENITI, vaditi korien, radicirati
KORJENOVAC, radikand
KORJENJENJE, korjenitba, radiciranje, vađenje korijena
KOROLAR, susljedak
KOSA ČETVORINA, romb, rumba
KOSA PAČETVORINA (G), parumbac, rumboid (Š)
KOSATICA, hiperbola (G, str. 291)
KOSKANTA, dosječica (Š), susječica (G, str. 185)
KOSIN, kosinus (Š), cosinus
- supirka, pripornica (G, str. 185)
KOSIŠTE, stik, tangencijalna točka, dodirna točka, koincidencija
KOSITI SE, kosnuti, tangirati, oskulirati
KOSNICA (Š), tangens, tangenta, dirnica (G)
- geometrička kosnica krivulje:
- geometrijska tangenta krivulje
KOSOKUTAN, kosonuglen

- KOTANGENTA, dokosnica (Š), sudirnica (G, str. 185)
- KOTUR, krug, circulus, kolobar
- KRAJNICA, polarna os (G, str. 75)
- KRAJNIČKI (G), polaran, polski, stožerni (Š)
- KRAJNIK, pol (G, str. 75), stožer, skrajnik (Š)
- KRAJNJA TOČKA, skrajšte
- KRIVOCRT, krivocrtan
- KRIVUDAK, zakrivljenost, curvatura, zavoj, obavit
- promjer krivudka: promjer zakrivljenosti
 - središte k.: središte z.
 - šestar k.: polumjer z.
- KRIVULJA, curva, krumme Linie
- jednovita krivulja: einfachgekrümmte Curve
 - dvojitka k.: doppelgekrümmte C.
 - plosnata k.
 - srčasta k.: kardioida
- KRIVULJAŠ, krivuljar, Krummlineal
- KRIŽALIŠTE, razkršće, presjecište, prekrizje, točka presjeka
- KRUG, circulus, kolobar, kotur, okruž, kugle
- drugotni krug: epicycle, Nebenkreis
 - tični krug: oskulatorna kružnica
- KRUGLJA, globus, glob, zemaljski okrug
- KRUGLJAST, globosus, okrugao, globoso
- KRUGLJINA KAPA, kalota
- KRUGOMJERAN, ciklotometrijski
- krugomjerna funkcija: ciklotometrijska funkcija
- KRUGOMJERSTVO, ciklotometrija, Kreismessung, Radmessung
- KRUŽNICA, kolobar, kolo
- KRUŽNI PRSTEN, međjukružje, površina kružnog prstena
- KUBATURA, kockovanje
- KUBIČNI, kockovni, šesterlačni
- KUGLA, globus, sphaera, okrug, okrugljica
- o(d)sjek, o(d)sječ okruga (kruglje)
 - izsjek okruga (kruglje), križka
- KULMINACIJA, vrhovanje, culminatio
- KUS, kusast (Š), komad (G, str. 3)
- KUSOŠILJNIK, kusast šiljnik (G, str. 128); krnja piramida
- KUT, ugao, ugal, angulus, nugao
- jamast kut: konkavni kut
 - bokast kut: konveksan kut
 - pružen kut: ispružen kut
 - kut zasuka: torzioni kut
- KUTOMJER, goniometar, uglomjer, bridomjer
- KUTOMJERNI, goniometrijski, uglomjerni
- KUTOMJERSTVO, uglomjerstvo, goniometrija
- KVADRANT, četvrtac
- KVADRAT, četver, četverina, četvorina, tetragon

- KVADRATNI, četvorni, četverni
KVADRATNI BROJ, pačetvoran broj
KVADRATURA, četvorba
KVADRINOM, četročlanac
KVADRIRATI, učetveriti
KVANTITET, količina, kolina, olina, kolikoća, njekolicina
KVANTUM, kolina, množina, veličina
KVATERNI, četvorka
KVINTERNA, petorka
- LATERALAN, bočan, prostran
LEMA, dovod, lemma
LIK, oblik, forma
LIMITIRAN, ograničen, omedjen, omedjašen
LINEA, crta, crtica, crtak
LINEAL, redulja, pravulja, lenjir, linir (Š), pravčalo (G, str. 48)
LINEARAN, linear, jednosmjer, uzdužan
- linearna jednadžba: jednačba upravnice, jednadžba prvog stupnja
LINJA, linea, crta, pruga, lija
LINIR, lenjir, redulja, pravulja (Š), pravčalo (G)
LITARAK, decilitar
LITRIĆ, centilitar
LITRINA, hektolitar
LIVELA, raz, razulja
LIVELACIJA, razanje, livelovanje
LOMKA, razlomačka crta
LONGIMETRIJA, mjerenje (mjerstvo) duljine
LONGITUDINARAN, uzdužan, jednosmjer, linearan, linear
LUČNICA, oblučnica, Bogenlinie
LUK, obluk (Š), arcus
- LJESTVICA, stupnjevanje, gradacija, uzlaz, postupica, susljedica
LJUŠTURNICA, konhoida
- MAKSIMUM, najvećina, najvišak
MALUTAK, minuta (G, str. 10)
MALUTČIĆ, sekunda (isto)
MANTISA, desetnica (logaritma)
MATEMATIKA, mathesis, olinstvo
- puka m.: mathesis pura, čista m.
- uporabna m.: m. applicata, primijenjena m.
- početna m.: počela m., m. elementare
- MEDJAK, kut-medjak, granični kut
MEDJIŠTE, granična točka
MEDJUKRUŽJE, kružni prsten, površina kružnog prstena
MEDJUTAK, interval, razanac, razdaleč

- MENSURA, mjera
METAR, mjer
METNICA, hitnica (G, str. 295), linea trajectory, trajektorija, parabola
Napomena: Za parabolu Šulek ne upotrebljava izraz hitnica.
METROLOGIJA, metroslovlje
MILIMETAR, mjerčić
MILIUNŠTINA, milijunti dio
MIMOZOR, paralaksa
MINIMUM, najmanje; najmanjina, najmanjak
MINUTA, čas, minutum primum
MISURATURA, izmjera, odmjera, dimenzija, premjera
MJENJIVICA, varijabla (G, str. 265), promjenjivka (Š)
MJER, metar
MJERA, mensura
MJERAČA, mjerka
MJERAČINA, mjerba, mjeritba, mjerenje (Š), zemljomjerstvo (G, str. 215)
MJERAČTVO, umijeće mjerenja, Meßkunst
MJERAK, decimeter
MJERAN, neizmjeran
MJERČIĆ, milimeter
MJERČIN, mjerač, mjernik, geometar, inžinir
MJERENJE, mjeračina
MJERETINA, kilometer
MJERIĆ, centimeter
MJERINA, hektometar
MJERITBA, mjeračina, mjerba, mjeritba, mjerenje (Š), zemljomjerstvo (G)
MJERKA, mjerača
MJERNIK, mjerčin, geometar, inžinir
MJEROSLOVLJE, metrologija
MJERSTVEN, geometrijski
MJERSTVO, geometrija
- analitičko m.: analitička g.
- više m.: viša g.
- likopisno m.: deskriptivna g.
- početno m: elementarna g.
- mjerstvo nugalcah: poligonometrija
MNOGOBRID, mnogosrh, vielkantig
MNOGOKRATAN, mnogogub, mnogostruk, multiplex
MNOGOKUT, poligon
MNOGONUGLAV, poligon, višenuglac, mnogokut, višekutnik
MNOGONUULEN, mnogonuglit, višekutan, poligonalan
MNOGOPLOŠNIK (Š), poliedar, polyedrum, mnogoplošac, ravnoplošno tielo (G, str. 127)
MNOGOSRH, mnogobrid, vielkantig
MNOGOSTRUK, mnogokratan, mnogogub, multiplex

- MNOŽ, množina, mnogost, mnoštvo, višebroj, multitudo
MNOŽBA, množitba, multiplicatio
MNOŽENIK, multiplikand
MNOŽILAC, multiplikator
MONOM, jednočlanac
MOTALJKA, elica, konkoida, linea helica, uzvojnica, zavojica
MULTIPLIKAND, množeničnik
MULTIPLIKATOR, množilac
MYRIAMETAR, 10 000 metara (G, str. 7)

NADGLAVIŠTE (G), tjemenište, zenit (Š)
NADRAČUNIČNI, transcendentan (G, str. 268)
- nadračunična jednačba: transcendentna jednačba
NAJMANJAK, najmanjina, najmanje, minimum
NAJVEĆINA, najvišak, maksimum
NAKOMICE, komice, okomice, osovice, dubkê, stubočicê, uzpravo
NAPRAMAN, sučelan, adversus
NASTRAN, ekscentričan, zasredan (Š), inosredišnji, vansredišnji (G)
NATRAGUJUĆI, regresivno, uzvratan
NAUČAK, naučna izreka, teorem propozicija, poučka (G)
NEBROJEN, innumerabile, zahllos, unzählig
NEGACIJA, negatio, nijek, nijekanje
NEGATIVAN, niječan
NEIZDIJELJIV, nesumjerljiv, inkomenzurabilan, incommensurable
NEIZDIJELJIVOST, inkomenzurabilitet
NEIZMJERAN, mjeran
NEJEDNAČ, nejednakost
NEOVISAN, neviseci
NEPOZNANICA, neznanica (jednačbe), incognita
NEPREKIDAN, neprekinut, udiljan, kontinuiran
NEPREKIDNOST, udiljnost, spojitost, kontinuitet, continuitas
NERACIONALAN, iracionalan, nerazložan
NERAZLOŽAN, iracionalan, neracionalan
NERAZMJER, Mißverhältniss
NESPOJIT, diskretan, discretus
NESTIČNICE (Š), asymptotae, asymptote lineae intactae, približnice (G, str. 293)
NESUMJERLJIV, neizdjeljiv, inkomenzurabilan
NEVISEĆI, neovisan
- olinavisećia: o drugoj neodvisla olinavisećia, neovisna veličina
NEZNANICA, nepoznanica, incognita
- neznanica jednačbe: nepoznanice jednačbe
NIJEČAN, negativan
NIJEK, nijekanje, negatio, negacija
NIVO, niveau, ravnik, raz, razina
NIZ, serija, čislo

NORMALA, (crta-) pravonica (Š), pravilnica (G, str. 299), vertikalna, crta osnovica
NUGAO, ugao, kut, angulus, ugal
NUGLIT, uglat, angulosus
NUGLOMJer, uglomjer, kutomjer
NUMERACIJA, brojkovanje, brojčenje
NUMERATOR, brojač
NUZKUT, nuzkuće, Nebenwinkel, angulus deinceps positus
NUZREDNICE, surednice, koordinate
NJEKOLICINA, količina, kolina, olina, kolikoća, kvantitet
OBAJAM (G, str. 156), obajam, sadržina, volumen, usebina (Š)
OBAO, oblič, obliš, oblac, oblovina, valj, valjak, stublina, stuglina, tul, tulija (Š)
OBAPISAN (Š), ošestan (G), opisan
OBAVIT, zavoj, krivudak, zakrivljenost, curvatura
OBČUNJE, plašt stošca
OBČENITA TEŽA, gravitacija, sutež
OBDULJNIK, oblongum
OBHIT, kompleksija, sujam, okup, obastiž
OBJAMOMJER, volumenometar, volumetar, stereometar
OBJAMOMJERSTVO, volumetrija, stereometrija, tjelomjerstvo
OBLA, cilindrična površina, površina valja, tula
OBLAC, oblič, obliš, cilindar, valjak
OBLI, obao, cilindričan
OBLIČAK, formula (G, str. 196), obrazac, izraz, formula (Š)
OBLIČAN, formalan, formalis
OBLIĆ, obliš, cilindar, oblac, valjak
OBLIK, lik, forma
OBLINA, oblovina, obršina, Cylinderform
OBLIŠ, oblič, oblac, cilindar, valjak
OBLOPLOŠAN (G, str. 136)
OBLOVINA, oblina, obršina, površina plašta (valjka, čunja)
OBLUČNICA, lučnica, Bogenlinie
OBLUK (Š), luk, arcus
OBOD, periferija, periphēria (Š), obodnica, periphēria (G, str. 36)
- obodni kut (Š)
- obodnični kut (G, str. 36)
OBRAT, obrtač, odvrata, konverzija, kompleksija (Š), obraćaj (G, str. 3)
OBRAZAC, formula, izraz (Š), obličak (G)
OBRŠINA, oblovina, oblina, površina plašta, Cylinderform
OBSEG, perimetar, Umfang, periferija, obod, kolomat, obodnica
OBZOR, horizont, obzorje
OBZORNIK, horizontalni krug
OCTANT, oktant, osmak
OCTOGON, oktagon, osmorina

- ODKLON, uklon, devijacija (Š), deklinacija (G, str. 244)
- ODLOMAK, slomak, ulomak, razlomak, fractio, numerus fractus
- ODMJERA, odmjerivanje, izmjera, misuratura, misurazione, dimenzija, premjera
- ODNOS, odnošaj, relacija, omjer
- ODREDBENIK, Bestimmungsstück (G, str. 3)
- ODREDJIVANJE, odredba, determinatio, omedjaj (G), stega (Š), omedjak
- O(D)RIS, definicija, definitio
- ODSJEČAK, segment (G, str. 36)
- O(D)SJEK, o(d)sječ, osječ, sectio, osječak, segment (G)
- ODVIJANJE, odvitak, odvoj, evolutio
- ODVISAQ, ovisan
- odvisla olina: ovisna veličina
- ODVITAK, odvijanje, odvoj, evolutio
- ODVITNICA, evoluta
- ODVOJ, odvijanje, odvitak, evolutio
- ODVOJNICA, evolventa
- ODVRATA, obrat, obrtač, konverzija, kompleksija (Š), obračaj (G)
- OGIBALIŠTE, zakretište, skretište, točka infleksije
- OGNJIŠTE, fokus
- OGRANIČEN, omedjen, omedjašen, limitiran
- OKOM, okomit, komit, omčit
- OKOMICA, komac, kom
- OKOMICE, komice, nakomice, dubkê, stubočićê, uzpravo
- OKOMIT, okom, komit, omčit, osovit
- OKRAJ, okrajak, rub
- OKRUG, okrugljica, kruglja, globus, sphaera
- OKRUGAQ, krugljast, sferni, globosus, globoso, sferičan, sferički
- okrugao tronuglac: sferni trokut
- OKRUGLINA, okruglost, oblika kugle, Kugelform, forma sferica
- OKRUGLJICA, okrug, kruglja, globus, sphaera
- OKRUGOMJERSTVO, sferometrija
- OKRUŽ, krug kugle, Kugelkreis
- OKRUŽJE, okrug, kuglina površina, Kugelfläche
- OKTAEDAR, osmorac
- OKTANT, octant, osmak
- OKTOGON, octogon, osmoronuglac, osmorina
- OKUP, obhit, obastiž, sujam, kompleksija
- OKUPNI, kompleksni
- okupni broj: kompleksni broj
- okupni (sputen) izraz: kompleksna veličina
- OLINA, veličina, kolikoća, kvantitet
- pomišljena olina: imaginarna veličina
- ječna o.: pozitivna v.
- niječna o.: negativna v.

- OLINSTVO, mathesis, matematika, Große enlehre
- puko olinstvo: čista matematika
- uporavno o.: primijenjena m.
- OMČIT, okomit, komit, sunovit, osovit, okom
- OMEDJAK, stega, skružitba, determinatio (Š), omedjaj (G, str. 4)
- OMEDJEN, ograničen, omedjašen, limitiran
- OMJER, odnos, odnošaj, relacija
- OMJERA (Š), dimenzija, iztega (G)
- OPERACIJA, rad, radnja, postupak
- aritmetička operacija: računba
- OPISAN, obapisan (Š), ošestan (G, str. 42)
- OPISATI, ošestati (G, str. 170)
- OPLAVINA, ostrmina, položina, planum, inclinatum
- OPLOŠJE, ovršje
- ORBITA, putanja
- ORDINATA, porednica (Š), rednica (G, str. 259)
- os porednice (rednice): os ordinate
- ječna (niječna) porednica (rednica): pozitivna (negativna) ordinata
- ORTOGONALAN, pravokutan, pravonuglen
- ortogonalna projekcija: prometište (G, str. 112)
- OS, osovina, axe
- OSEŽAN, ekstenzivan, razsežan
- OSIEČ, abscisa, apscisa (Š), usječica (G, str. 259)
- OSJEČAK, o(d)sjek, segment
- OSKULACIJA, dotik, doticaj, (do)ticanje
- OSKULATORAN, sljubni
- oskulatorna ravnina: ravnica tičnica
- OSKULIRATI, kositi se, kosnuti, tangirati
- OSMAK, oktant, octant
- OSMORAC, oktaedar, octaedar
- OSMORONUGLAC, oktagon, octogon
- OSMORINA, oktagon, octogon
- OSNOVICA, baza, basis
- OSOVAN, osovit, okom, vertikaln
- OSOVINA, os, axe
- OSOVIT, kom, okom, komit, okomit, omčit, osovit, perpendikularan
- OSOVITOST, osnovnost, vertikalnost
- OSOVNICA, vertikala
- OSTATAK, ostanak, residuum, reziduum
- OSTRMINA, položina, oplavina, planum inclinatum
- OŠESTAN, opisan (G, str. 42), obapisan (Š)
- OŠESTATI, opisati (G, str. 170)
- OVALAN, jajast
- ovalna crta: jajasta crta, jajatnica
- OVISAN, odvisao

OVRŠJE, oplošje

PABRIDNJAK, prizmatoid (G, str. 130)

PAČETVER, paralelogram, uzporednik, sporednik (Š), istosmjernjak (G)

PAČETVORAN BROJ, kvadratni broj

PAČUNJ, konoid, conoid

PAKRUG (Š), elipsa, pakružnica (G)

- zasrednost pakruga: ekscentricitet elipse

PAKRUŽAN, eliptičan

PAMJERA, parametar (G)

PAOKRUG, sferoid

PAOKRUGAO, sferoidan

PARABOLA, hitnica (G, str. 295)

Napomena: Kod Šuleka nema toga izraza, nego samo parabola.

PARALAKSA, mimozor

PARALELA, sporednica, uzporednica (Š) istosmjernica (G, str. 12)

PARALELAN, istosmjernan (G), sporedan, uzporedan

PARALELEPIPED, grednik (Š), pašesterac (G, str. 129)

PARALELIZAM, uzpored, spored, uzporednost, sporednost

PARALELNA PROJEKCIJA, sporedan uzmet, sporedna projekcija (Š)

PARALELOGRAM, uzporednik, sporednik, paralelogram (Š) istosmjernjak (G, str. 26), pačetver

PARAMETAR, pamjera (G, str. 288)

- parametar pakruga: p. elipse (Š)

- pamjera pakružnice: p. elipse (G)

PARAN, ták

PARCIJALNI PRODUKT, čestni umnožak

PARCIJALNI RAZLOMAK, čestni ulomak (Š)

PARCIJALNA SUMA, čest(t)na svota (Š), sbroj

PARUMBAC, romboid (Š), kosa pačetvorina (G, str. 28)

PAŠESTERAC (G), grednik (Š), paralelepiped

PENTAGON, petorina, peteronuglac, peterokut

PENTAGONALAN, petorinski

- petorinski brojevi: pentagonalni brojevi

PERIMETAR, obseg, periferija, obod, kolomat, obodnica

PERIODA, povratak

PERMUTACIJA, premještanje, premještaj, premještba

PERMUTACIJSKA GRUPA, grupa permutacija, premjestak

PERPENDIKULARAN, kom, okom, komit, okomit, omčit, osovit, sunovit

PERSPEKTIVA, izgled, pogled

PERSPEKTIVAN, izgledan (Š), razvidan (G, str. 65)

PETORINA, pentagon, peteronuglac, peterokut, peteronuglica

PETORINSKI, pentagonalan

PIKNJA, pik, tok, tačka (Š)

PILJ, piljak, piramida, šilj, šiljnik

PIRAMIDA, šilj, šiljnik, pilj, piljak
PIRAMIDALAN, šiljat, šiljski, piramidalan
PLANIMETAR, plohomjer
PLANIMETRIJA, plohomjerstvo, ravnomjerstvo (Š), ravninomjerstvo (G, str. 5)
PLANKONKAVAN, plosnojamast
PLANKONVEKSAN, plosnobokat
PLAŠT STOŠCA, obćunje
PLOHA, planum
- ploha-temeljica: podna ploha, Grundfläche
PLOHOMJER, planimetar
PLOHOMJERSTVO, planimetrija, ravnomjerstvo (Š), ravninomjerstvo (G, str. 5)
PLOSNOBOKAT, plankonveksan
PLOSNOJAMAST, plankonkavan
PLOŠENJE, komplanacija, complanation
POČELAN, elementaran, počelni, početni
POČELO, POČETAK, principium, izkon, prvak, element
PODINA, baza, osnovica
PODIRNICA (G), podkosnica, subtangenta (Š)
PODKOSNICA, subtangenta (Š), podirnica (G, str. 300)
PODMJENA (Š), hipoteza (G), smišljaj
PODPONA, hipotenuza
PODPRAVIONICA, subnormala (Š), podpravilnica (G, str. 300)
PODVRŠINA, unutamja površina
POGLED, izgled, perspektiva
POJEDNOSTAVLJENJE, jednostručenje
POKAZNIK, kazalac, eksponent
POKOSINA, položina, ostrmina, planum inclinatum
POL, stožer, skrajnik (Š), krajnik (G, str. 75)
POLA, polovica, polovina
POLARAN, pólski, stožerni (Š), krajnički (G, str. 262)
- polarna os: stožerna os, krajnica
- polarne koordinate: stožerne, nuzrednice, porednice
- polarni trokut: stožerni tronuglac
- polarna projekcija: polarni uzmet
POLIEDAR, mnogoplošnik (Š), mnogoplošac, ravnoplošno tielo (G)
POLIGON, višekutnik, višenuglac, mnogokutnik, mnogonuglac
POLIGONALAN, višekutan, mnogokutan, višenuglit, višenuglen, mnogonuglen
POLIGONOMETRIJA, mjerstvo nuglakah
POLIHEDRON, višeplošac
POLINOM, višječlanac
POLINOMAN, višječlan
POLOVNIK, ekvator, polutnik
POLOŽINA, pokosina, oplavina, ocied, planum inclinatum
POLSKI, polaran, stožerni (Š), krajnički (G)
POLUMJER, radius, šestar, semidijametar

POLUTKAST, semisferičan
POLUTNIK, polovnik, ekvator
POLOVICA, pola, polovina
POLOVIŠTE, razpolovnica (G, str. 16), simetrala, razpolovnja (Š)
POMIŠLJEN, imaginaran (broj), zamišljen
PONAVALJANJE, ponov, repeticija
- sastavba bez ponova: kombinacija bez ponavljanja
- premjestba uz ponov: permutacija s ponavljanjem
POPREČNIK, pričina, promjer, dijametar
POPRIČAN, priek, transverzalan
POPUNAK (Š), komplement
- komplementni kut: popunjujući kut (Š) izpunjujući kut (G, str. 9)
POPUNJA(VAJU)ĆI, komplementaran
POREDNICA, ordinata (Š), rednica (G, str. 259)
POSLEDNICA, rezultanta (G, str. 224), susilje
POSTOJANICA (G), konstanta, stalka (Š)
POSTULAT, zahtjevak, iska
POSTUPAK, operacija, rad, radnja
POSTUPICA, postupka, progresija, gradacija, uzlaz, stupnjevanje, susljedica, ljestvica
- aritmetična postupka: aritmetička progresija
- geometrična postupka: geometrijska progresija
POSTUPKA, postupica, progresija, gradacija, uzlaz, stupnjevanje, susljedica, ljestvica
POSTUPKE, postupice, progresivno
POSTUPNOST, progresivnost
POTENCIJA, uzmnož (Š), uzmnog (G)
POTENCIJAND, uzmnoživo, broj koji treba potencirati
POTENCIRANJE, uzmnožba, uzmnažanje
POUČKA, teorem (G, str. 2), naučak, teorem (Š), propozicija
POVODIČ, provodič (Š), provodnica, radijus vektor (G)
POVRATAK, perioda
POVRŠ, površje, površina, prostranost, zapremina, area
POZITIVAN, jestan, ječan
PRAISTINA, samoistina (Š), aksiom
PRAV, upravan, rectus
PRAVAC, upravic, upravica, linea recta (Š), prava crta (G, str. 5)
PRAVČALO, lineal (G, str. 48), pravulja, redulja, lenjir, linir (Š)
PRAVIONICA, (crta-) pravionica, normala (Š), pravilnica (G, str. 299)
PRAVOCRT, pravocrtan
PRAVOKUT(AN), pravonuglen, ortogonalan
PRAVOKUTNIK, pravonuglac
PRAVULJA, redulja, lenjir, linir (Š), pravčalo (G)
PREDVOJBA, bisekcija
PREKIDAN, prekinut, diskontinuiran
PREKIDANJE, prekid, pretrg, interupcija
PREKIDNOST, diskontinuitet

PREKRIŽJE, križalište, razkršće, presjecište
PREMAJUŠAN, beskonačno malen
PREMAN, homologan, istoimeni, istoga imena
PREMIENITI, varirati
PREMJENA, promjena, varijacija, premjenjivanje
PREMJENAK, grupa varijacije, Variationsgruppe, premjestak
PREMJENBA, varijaciona forma
PREMJERA, izmjera, odmjera, dimenzija, misuratura
PREMJESTAK, grupa varijacije, Variationsgruppe
PREMJESTBA, premjenba, varijaciona forma
PREMJJEŠTANJE, permutacija, premještaj, premjestba
PREOBRAZOVANJE, transformacija (G, str. 263), prietvorba, promjena (Š)
PRESIEČ, intersekcija
PRESJECIŠTE, križalište, razkršće, prekrižje
PRETRG, prekid, prekidanje, interupcija
PREVODJENJE, redukcija, svođenje
PREVRNUĆE, inverzija, izvrnuće
PREVRNUT, inverzan
PRIBLIŽAVANJE, primicanje, prikućivanje, aproksimacija, primak
PRIBLIŽNI, primični
PRIBLIŽNICA, asimptota (G, str. 293), nestičnica, linea intacta (Š)
PRIBROJAN, aditivan
PRIDIG, elevacija
PRIEČINA, popriečnik, promjer, dijametar
PRIEČNICA, transverzala, popriečna crta
PRIEK, popriečan, transverzalan
PRIEKUTNI, prokutni, dijagonalan
PRIEKUTNICA, prokutnica, dijagonala (Š), dvokutnica (G)
PRIELAZ, translacija
PRIESJEK, prosjek, intersekcija
PRIETVORBA, promjena (Š), transformacija, preobrazovanje (G)
PRIEVOD, prevodjenje, svodjenje, redukcija
PRIKUĆIVANJE, primicanje, približavanje, aproksimacija, primak
PRILIKA, figura
PRIMAČKE, primakom, aproksimativno
PRIMAK, primicanje, aproksimacija, prikućivanje, približavanje, smičnost, konvergencija
PRIMAKOM, primačke, aproksimativno
PRIMICANJE, prikućivanje, približavanje, primak, aproksimacija
PRIMIČNI, približni
PRIPORNICA, kosinus (G, str. 185)
PRIZMA, bridnik, bridnjak, rubnik
PRIZMATIČAN, bridnički, bridnjački
PRIZMATOID, pabridnjak (G, str. 130)

- PRODULJENJE, produženje, prolongacija
PRODUŽAK, produžetak
PROGRESIJA, postupica, postupka, gradacija, ulaz, stupnjevanje, susljedica, ljestvica
PROJEKCIJA, uzmet, uzmetanje, prometište
- os uzmeta: os projekcije
- uzmetna ravnica: ravnina projekcije
PROKUTNICA, dijagonala, priekutnica (Š), dvokutnica (G)
PROLAGANJE, umetanje, proložba, interpolacija
PROLONGACIJA, produljenje, produženje
PROMETIŠTE, projekcija, projectio (G, str. 85), uzmet, projekcija (Š)
PROMJENA, premjena, varijacija, premjenjivanje
PROMJENJIVKA, varijabla (Š), mjenjivica (G, str. 265)
PROMJER, priedina, dijametar, popriečnik
PROMJERNI, dijametralan
PROPORCIJA, razmjer, razmjerje
PROPORCIONALNA, razmjernica
PROPORCIONALNOST, razmjernost
PROPOZICIJA, naučak, naučna izreka, teorem, razmjer
PROSJEČIŠTE, križalište, točka presjeka, razkršće, prekrizje
PROSJEK, priesjek, intersekcija
PROSLJEDNICA, rezultanta (G, str. 22)
PROSTORAK, jedinica prostora, jedinični prostor
PROSTORNINA, prostorna olinina (G, str. 1)
PROSTRAN, lateralan, bočan
PROTEGA, rastež, ekstenzija
PROVODIČ, povodič, vektor, radius vector
PROVODNICA, radijus vektor (G, str. 130), povodič, provodič (Š)
PRUGA, linija, crta, lija
PRUŽAC, Strecke, dužina (G, str. 6), daljina (Š)
PRUŽAN, elastičan
PRUŽNOST, elastičnost
PRVAK, počelo, element, izkon
PUPČAST, bokat, izbočen, konveksan, convex
PUTANJA, orbita

QUADRANT, kvadrant, četvrtina, četvrtac
QUADRAT, kvadrat, četver, četverina, četvorina, tetragon
QUANTITET, kvantitet, olinina, kolina, kolikoća, njekolicina
QUANTUM, kvantum, kolina, množina, veličina
QUOZIENTE, razdjeljak

RACIONALAN, razložan, razložit
- razložna funkcija: racionalna funkcija
RAČUN, calculus, computus
RAČUNBA, računanje, calculazione
RAČUN SMJESE, smjesni račun

RAČUNSTVO, aritmetika
RAD, radnja, postupak, operacija
RADICIRATI, vaditi korien, korieniti
RADIKAL, korjenika, korjenita olina
RADIKAND, korjenovac
RADIUS, šestar, polumjer, semidijametar
RADIUS VEKTOR, povodič, provodič (Š), provodnica (G, str. 130)
RAVNALICA, (crta-) smjernica, directrix
RAVNICA, ravnina, ravan, rav
RAVNICA-TIČNICA, tangencijalna ravnina
RAVNIK, horizontalna ravnina, raz, razina, nivo
RAVNOMJERSTVO, plohomjerstvo, planimetrija (Š), ravninomjerstvo (G, str. 5)
RAVNOPLOŠAN (G, str. 27)
RAVNOPLOŠNO TIELO, mnogoplošac (G), poliedar, mnogoplošnik (Š)
RAVNULJA, razulja, Wassergage, razalo
RAZ, razina, niveau, razulja, livela
RAZANAC, razmak, interval, distanca, razdaleč, medjutak
RAZANJE, livelacija, livelovanje
RAZBROJ, kalkulacija
RAZDIELBA, djelitba, dielba
RAZDIELJIVOST, izdieljivost, komezurabilnost
RAZDJELJAK, quoziente
RAZGLOBA, raztvorba (Š), kem. razlučba, analiza
RAZGLOBAN, razstavan, analitičan
RAZILICA, (crta-) razilica, horizontalna crta, raznica
RAZIT, horizontalan
RAZJAŠNJAJ, definicija (G, str. 2), oznaka, o(d)ris (Š)
RAZKLON (G), azimut (Š)
RAZKRŠĆE, križalište, presjecište, prekrizje
RAZLIKA, razluka, raznica, diferencija
RAZLOMAK, čestnik (G, str. 58)
RAZLOŽAN, racionalan, razložit
RAZLUČBA, (kem.), analiza, razgloba (mat.)
- razglobno mjerstvo: analitička geometrija
RAZMAK (Š), daljina, daleč, razstup (G)
RAZMIČAN, razveden, divergentan
RAZMJER, razmjerje, proporcija
RAZMJERNICA, (crta-) razmjernica, proporcionala
RAZMJERNOST, proporcionalnost
RAZMNOŽ, množenje, multiplikacija
RAZNICA, razlika, diferencija (Š), horizontala (G)
RAZNOSMJERNJAK, trapezoid (G, str. 26)
RAZNOSRIEDAN, ekscentričan, zasredan (Š) inosredišnji (G, str. 45), vansredišnji (isto, str. 288)
RAZPOLA, razpolovnja, bisekcija

RAZPOLOVNICA, simetrala (G, str. 276), polovište, razpolovnja (Š)
RAZSEŽ, protega, ekstenzija
RAZSTAVAN, razgloban, analitičan
RAZSTUP, razmak, daljina (G, str. 20)
RAZSTUPNJITI, graduirati, na stupnje podieliti
RAZTROJBA, trisekcija, raztrajanje
RAZTVORBA (Š), razgloba, kem. razlučba, analiza
RAZULJA, ravnulja, Wasserwage, razalo
RAZVEDEN, razmičan, divergentan
RAZVIDAN (G), uzgledan (Š), perspektivan
RAZVOD, razmak, divergencija
REDIŠA, indeks
REDNICA (G), ordinata, porednica (Š)
REDUKCIJA, stezanje, stega, prevodenje
REDULJA, pravulja, linir, lenjir (Š), pravčalo (G, str. 48)
REKTIKACIJA, izpravljanje, izprava
REGRES, zavrat
REGRESIVNO, uzvrat, natragujući
RELACIJA, odnos, odnošaj, omjer
REPETICIJA, ponavljanje, ponov
REZ, režnja (G, str. 72)
REZIDUUM, residuum, ostatak, ostanak
REZOLUCIJA, resolutio, rješitba
REZULTANTA, susilje, posljedica
REŽNJA, rez
RJEŠITBA, rezolucija, resolutio
ROGALJ-DOPUNJAK, suplementni kut (Š)
ROMB, rumba, kosa četvorina
ROMBOID (Š), kosa pačetvorina (G), parumbac
ROTACIJA, vrćenje, vrtinja
- os vrtnje: os rotacije (Š); vrtežna os (G, str. 169)
- vrtnjevina: rotacijska ploha
- vrtnjevac: rotaciono tijelo
RUB, okraj, okrajak
RUBNIK, prizma, bridnik, bridnjak
RUMBA, romb, kosa četvorina

SADRŽINA, sadrž, sadržaj, usebina, volumen, obajam
SAMOISTINA (Š), praistina, aksiom
SASTAV (Š), constructio, crtež, crtnja (G)
SASTAV, sastavba, kombinacija, combinatio
- sastavba bez ponavljanja: kombinacija bez p.
- sastavba bez ponova: kombinacija bez p.
- sastavba bez opetovanja: kombinacija bez p.
SASTAVAN, sgloban, sintetičan
SASTAVLJAJ, sastavljanje, kompozicija

SBRAJANIK, sbrojivo, sumand
SBRAJANJE, zbrajanje, adicija, sbrojba
SBROJ, parcijalna suma, šest(t)na svota (Š)
SBROJBA, sbrajanje, zbrajanje, adicija
SBROJANIK, sbrojivo, sumand
SBROJKA, koeficijent-sbrojka dvočlanaca: binomni koeficijent
SEDMOKUTNIK, sedmouglač, heptagon
SEDMORINA, heptagon, sedmorokutnik, pravilni heptagon
SEDMOUGLAC, semokutnik, heptagon
SEGMENT (G), o(d)sjek, osječak, o(d)sječ
SEKANTA, siečnica, crta-siečnica (Š), sječica (G, str. 38)
SEKCIJA, sectio, odsjek
- odsječnica: Sectionslinie
SEKSTANT, šestac, šestinka
SEKTOR, izsjek, izsječak, izsječ
SEKUNDA, secunde, hip, secunda minuta, časak
SEMIDIJAMETAR, šestar, radius, polumjer
SEMISFERIČAN, polutkast
SERIJA, čislo, niz
SEŽANJ, hvat
SFERIČAN, sferički, okrugao, krugljast, sferni, globosus, globoso
SFEROID, paokrug
SFEROIDAN, paokrugao
SFEROMETRIJA, okrugomjerstvo
SGLOBAN, sastavan, sintetičan
SIEČNICA, crta-siečnica (Š), sekanta, sječica (G)
SIGNUM, znamenje, znak
SIMETRALA, razpolovnica (G, str. 25), susmjernica
SIMETRIČAN, sumjeran
SIMETRIJA, symmeria, sumjer, sumjernost
SIMETRIJSKI (G), sumjeran
SIMPLIFIKACIJA, jednostručenje, pojednostavljenje
SINGULARIS, jedin
SINOVNIK, tablica sinusa
SINTETIČAN, sastavan, sgloban
SINUS, zapornica (G, str. 185), upirka
SJEČNICA, siečnica, crta-siečnica, sekanta (Š), sječica (G, str. 38)
SJEK, Schnitt
SKLAD, skladnost, harmonija
SKLADAN, harmonijski (Š), sročit (G)
SKLONITBA, deklinacija, uklon, uklanjanje (Š), odklon (G)
SKRAJIŠTE, krajnja točka
SKRAJNIK (Š), pol, stožer, krajnik (G)
SKRETIŠTE, ogibalište, zakretište, točka infleksije

SKRUŽITBA, stega, determinatio (Š), omedjaj (G), omedjak
SLIČAN, spodoban
SLOMAK, ulomak, odlomak, razlomak, fractio, numerus fractus
SLOVNI, algebarski
SLJUBNI, oskulatoran
SMIČAN, primičan, konvergentan, sveden
SMIČNOST, konvergencija, primak, primicanje
SMIŠLJAJ, hipoteza (G, str. 2), podmjena (Š)
SMJER, directio
SMJERNICA, crta-smjernica, directrix, ravnalica
SMJESNI RAČUN, račun smjese
SPHAERA, kugla, globus, okrug, okrugljica
SPODOBAN, sličan
SPOJINA, spojita veličina, kolina, kontinuirana veličina
SPOJIT, kontinuiran
SPOJITOST, kontinuitet, neprekidnost, udiljnost
SPOREDAN, usporedan, paralelan
SPOREDAN UZMET, sporedna projekcija (Š), paralelna projekcija
SPOREDICA, usporedica (Š), paralela, istosmjernica (G)
SPOREDNIK, usporednik, paralelogram (Š), istosmjernjak (G, str. 26)
SPOREDNOST, usporednost, paralelizam
SPUTEN (izraz), konjugirani (broj, izraz), kompleksna veličina
SRAVNJIVANJE, komparacija, sravnitba
SRČASTA KRIVULJA, kardioda
SREDIK, srieda, sredina
 - aritmetički srednik: a. sredina
 - geometrički srednik: g. sredina
SREDIŠNICA, (crta-) središnica, centralna linija
SREDIŠTE, sried, centar
SRH (Š), brid, vršnica (G)
SRIED, središte, centar
SROČIT (G), harmonijski, skladan (Š)
STALKA (Š), konstanta, konstantna veličina, postojanica (G)
STEGA (Š), određivanje, odredba, determinatio, omedjaj (G), omedjak
STEREOGRAFIJA, tjelopis
STEREOGRAFSKI, tjelopisni
STEREOMETAR, objamomjer, volumenometar
STEREOMETRIJA, mjerstvo tielah (Š), volumetrija, tjelomjerstvo (G, str. IV)
STEZANJE, stega, redukcija
STEŽLJIV, reducibilan
STICATI SE, koincidirati
STIK, koincidencija; kosište, točka dodira, tangencijalna točka
STOŽER, pol, stožerina, skrajnik (Š), krajnik (G)
STOŽERNI (Š), polarni, pólski, krajnički (G)

STRJELICA, katet, kateta (Š), zatezica, katheta (G, str. 17)
STUBLJINA, valjak, oblič, cilindar
STUBOČICE, dubkê, komicê, uzpravo, okomice, nakomice, osovice
STUGLINA, stublina, valjak, oblič, cilindar
STUPANJ, gradus, grado
STUPNJEVANJE, gradacija, uzlaz, postupica, susljedica, ljestvica
SUBNORMALA, podpravionica (Š), podpravilnica (G, str. 300)
SUBOKAT, bikonveksan
SUBSTITUCIJA, supstitucija, zamjena
SUBTANGENTA, podkosnica (Š), podirnica (G, str. 300)
SUBUČAST, subokat, bikonveksan
SUČELAN, napraman, adversus, oppositus
SUDIRNICA (G), kotangenta, dokosnica (Š)
SUJAM, kompleksija, obhit
SUJAMAST, bikonkavan
SUKLADAN, kongruentan (G), istovietan (Š)
SUKLADNOST, kongruencija
SUMA, svota, sbroj
SUMAND, sbrojanik, sbrojivo
SUMARAN, svotan
SUMJER, sumjernost, simetrija
SUMJERAN, simetričan
SUMJERLJIV, komezurabilan
SUMJERLJIVOST, komezurabilnost, izdijeljivost, razdijeljivost
SUNIZ, dvoniz, dva niza
SUNOVICA, okomica, komac, vertkala
SUNOVIT, kom, okom, komit, okomit, omčit, osovit, perpendikularan
SUPIRKA, pripornica (G), kosinus, kosin (Š)
SUPLEMENT, dopunak, dopunjak, dodatak, doknadak
SUPLEMENTNI KUT (Š), rogalj-dopunjak
SUPSTITUCIJA (metoda), zamjenba, zamjenjivanje
SUREDNICE, nuzrednice, koordinate
SUSILJE, posljedica, rezultanta (G)
SUSJEČICA (G), kosekanta, dosječ(n)ica (Š)
SUSLJEDAK, korolar
SUSLJEDICA, stupnjevanje, gradacija, uzlaz, postupnica, ljestvica
SUSMJERAN, simetrijski (G, str. 35)
SUSMJERNICA, simetrala (isto)
SUSREDAN, susriedan, istosriedan, koncentričan (Š), susredišnji (G, str. 45)
SUSRIEDAN, istosriedan, koncentričan (Š), susredišnji (G)
SUTEŽ, gravitacija, obćenita teža
SVODENJE, prievod, prevođenje, redukcija
SVOTA, suma, sbroj
SVOTAN, sumaran

SVOTNJAK, formula za sumu

ŠESTAC, sekstant, šestinka

ŠESTAR, radius, polumjer, semidijametar

ŠESTERAC (G), kocka, kubus

ŠESTERAČNI, kubični, kockovni

ŠESTERAČNINA, tjelesnina, volumen (G, str. 1)

ŠESTILO, Zirkel, compas

ŠESTORAC, šesterac, pravilni heksaedar

ŠESTORINA, pravilni heksagon

ŠESTORINSKI, heksagonalan

ŠESTORNI, heksaedrijski

- šestorni sustav: heksaedrijski sustav

ŠESTORONUGLAC, heksagon

ŠESTOROPLOH, šestoroplošan, heksagonalan

ŠILJ, šiljnik, pilj, piljak, piramida

ŠILJAT, šiljski, piramidalan

ŠIR, širina

ŠULJ, tetraedar

ŠUP, šupalj, konkavan

TABLICA SINUSA, sinovnik

TAČKA (Š), piknja, pik, tok

TAČNOKRAK, ekvirkuran, jednakih krakah

TAČNOKUT, istokutan, jednakih kutovah, tačnonuglen, jednakih uglovah, ekviangolo

TAČNOKUTNIK, izogon, tačnonuglac

TAČNOMJERNI, izometrijski

TAČNONUGLEN, jednakih uglovah, istokutan, jednakih kutovah, tačnokut, ekviangolo

TAČNOSTRAN, istostran, jednakostran, istostraničan, jednakostraničan

TAK, paran

TAKI, takam, takmen, ekvipolentan

TAKMINA, takmica, ekvivalent, aeqivalent

TANGENCIJALNA RAVNINA, ravnica-tičnica

TANGENTA, kosnica (Š), dirnica (G, str. 38)

TANGIRATI, kositi se, kosnuti, oskulirati

TEOREM, teorema, naučak (Š), poučka (G, str. 2), propozicija

TEORIJS, zorba

TEORIJSKI, zorben

TETIVA, chorda

TETRAEDAR, šulj

TETRAGON, četvorina, četrunuglac, četverokut (G), četverina, četver, kvadrat

TETRAGONALAN, četvorinski

TETRAGONOMETRIJA, nauk o četvorinah, mjerstvo četvorinah, četvorinstvo

TIČNICA, tangentna ravnina, ravnica-tičnica

TIK, ticanje, dotik, doticaj, oskulacija

TJELESNINA, šesterlačina, volumen (G)
TJELOMJERSTVO, stereometrija
TJELOPIS, stereografija
TJELOPISNI, stereografski
TJEMENIŠTE, zenit (Š), nadglavište (G)
TOK, piknja, pik, tačka (Š)
TRANSCENDENTAN, nadračunični (G, str. 268)
TRANSFORMACIJA, prietvorba, promjena (Š), preobrazovanje (G, str. 263)
TRANSLACIJA, prielaz
TRANSVERZALA, priečnica, popriečna crta
TRAPEZ, inosmjernjak (G, str. 26), trpez (Š)
TRAPEZOID, raznosmjernjak (G, str. 26)
TRIANGOLO, trokut(nik), tro(n)uglac, tronuglica
TRIANGULACIJA, trokućenje, tronugljenje, triangulovanje
TRIGONALAN, trojinski
TRIGONOMETRIJA, trokutomjerstvo (G, str. V)
TRINOM, tročlanac
TRIPLICIRATI, trojiti, utrojiti
TRISEKCIJA, raztrojba, raztrajanje
TROČLANAC, trinom
TROGUB, trostruk, trojni
TROJINSKI, trigonalan
TROJITI, utrojiti, triplicirati
TROKUTITI, tronugliti, triangulovati, triangulirati
TROKUTNIK, trokuće, tronuglac, tronuglica
TROKUTOMJERSTVO (G), trigometrija
TROSTRUK, trojni, trogub
TRPEZ (Š), trapez, inosmjernjak (G)
TUL, tulija (Š), oblič, valjak, cilindar
TULA, cilindrična površina, površina valja, obla

UČETVERITI, kvadrirati
UDILJAN, neprekinut, neprekidan, kontinuiran
UDILJNOST, kontinuitet, neprekidnost, neprekinutost, spojitost
UDVOJBA, udvajanje, udvojenje, duplikacija
UGAO, ugal, angulus, kut, nugao
UGLAST, uglat, uglit
UGLOMJER, goniometar, bridomjer, katetometar, nuglomjer, kutomjer
UGLOMJERNI, kutomjerni, goniometrijski
UGLOMJERSTVO, goniometrija, kutomjerstvo
UKLON, uklanjanje (Š), odklon (G), deklinacija, sklonitba
UKRUŽITI, krugu upisati
ULOMAK, slomak, odlomak, razlomak, numerus fractus
UMETANJE, interpolacija, intersekcija, prolaganje, proložba

UNUTARNJA POVRŠINA, podvršina
UPIRKA, sinus, zapornica (G)
UPISAN, ušestan (G, str. 42)
UPORAV, uporavljanje, aplikacija
UPRAVAC, pravac, upravica, linea recta (Š), prava crta (G)
UPRAVAN, prav, rectus
USEBINA, volumen, obujam, sadržina
USJEČICA, apscisa (G, str. 259), osieč (Š)
UŠESTATI, upisati (G, str. 42)
UTROJITI, trojiti, triplicirati
UVOJNICA, motaljka, linea helica
UZDUŽAN, linearan, linear, jednosmjer, longitudinalan
UZGLED, pogled, perspektiva
UZGLEDAN (Š), razvidan (G), perspektivan
UZLAZ, stupnjevanje, susljedica, ljestvica, postupica, postupka, progresija, gradacija
UZMET, projekcija, uzmetanje, prometište
UZMNAŽANJE, potenciranje, uzmnožba
UZMNOŽ, potencija (Š), uzmnog (G, str. 71)
UZMNOŽBA, potenciranje, uzmnažanje
UZMNOŽIVO, potencijand, broj koji treba potencirati
UZPOREDAN, sporedan, paralelan, istosmjernan (G)
UZPOREDNICA, sporednica, paralela (Š), istosmjernica (G)
UZPOREDNIK, sporednik, paralelogram (Š), istosmjernjak (G, str. 26), pačtetver
UZPOREDNOST, sporednost, paralelizam, uzpored, spored
UZPRAVO, komice, okomice, nakomice, dubkê, stubočicê, osovice
UZVRATAN, regresivno, natragujuć

VALJ, valjak, cilindar; stubao, stublina
VALJAST, cilindričan, obao, obli
VANSREDIŠNJICA, ekscentričnost, ekscentricitet (G, str. 288), zasrednost (Š)
VARIABLA, promjenjivka (Š), mjenjivica (G, str. 265)
VARIJACIJA, promjena, premjenjivanje, promjena
VARIJACIJSKA FORMA, premjenba
VARIJACIJSKA GRUPA, premjenak, Variationsgruppe, premjestak
VARIRATI, premieniti
VEKTOR, vector, radius vector, provodič, povodič
VELIKOĆA, velikost, quantitas, veličina, olina, kolikoća, kvantitet
VERTIKALA, (crta-) osnovnica, normala, (crta-) pravionica (Š), pravilnica (G), sunovica
VERTIKALAN, komit, okomit, omčit, osovit, okom
VERTIKALNOST, osovitost, osovnost
VIŠEBROJ, množina, množ, mnogost, množtvo, multitudo
VIŠEČLAN, polinoman
VIŠEČLANAC, polinom
VIŠEKUTNIK, poligon, višenuglac, mnogokutnik, mnogonuglac
VIŠENUGLEN, višenuglit, mnogokutan, poligonalan
VIŠEPLOŠAC, polihedron

VOLUMEN, objam, sadržina, usebina (Š), obajam (G)
VOLUMENOMETAR, volumetar, objamomjer, stereometar
VOLUMETRIJA, objamomjerstvo, stereometrija, tjelomjerstvo (G)
VRHOVANJE, kulminacija, culminatio
VRHOVIŠTE, točka kulminacije
VRŠNICA, brid (G, str. 115), srh, Kante (Š)
VRTEŽNA OS, os rotacije, rotacijska os (G, str. 169)
VRTNJA, rotacija, vrćenje
VRTNJEVICA, rotacijska ploha

ZADNJAK, zadnji članak
ZAHTJEVAK, iska, postulat
ZAKRETIŠTE, skretište, ogibalište, točka infleksije
ZAKRIVLJENOST, krivudak
ZAMIŠLJEN, pomišljen (broj), imaginaran (broj)
ZAMJENA, substitucija, supstitucija
ZAMJENBA, metoda supstitucije, zamjenjivanje
ZAMJENKA, funkcija (G, str. 184)
- trokutomjerne zamjenke: trigonometrijske funkcije
ZAPORNICA (G), upirka, sinus
ZAPREMINA, area, površinski sadržaj, Flächeninhalt, prostranost, površ, površina
ZASREDAN, ekscentričan, nastran (Š), inosredišnji, vansredišnji (G)
ZATEZICA, katheta (G, str. 17), strjelica, katet (Š)
ZAVOJ, krivudak, obaviti
ZAVOJICA, konkoida, motaljka, elica, elice
ZAVRAT, regres
ZBRAJANJE, sbrajanje, adicija, sbrojba
ZEMALJSKI OKRUG, glob, globus, krugljica
ZEMLJINA PUTANJA (G), ekliptika, ekliptik, Erdbahn (Š)
ZEMLJOMJERSTVO, geodezija
ZENIT, nadglavište (G, str. 244), tjemenište, zenit (Š)
ZNAMENJE, znak, biljeg, signum
ZORBA, teorija
ZORBEN, teorijski

THE CONTRIBUTIONS OF VJEKOSLAV GOLUB AND BOGOSLAV ŠULEK TO THE CROATIAN GEOMETRICAL TERMINOLOGY IN THE SECOND HALF OF THE 19TH CENTURY

SUMMARY. In comparison to other sciences, the creation of Croatian mathematical terminology had certain singular characteristics. Vjekoslav Golub and Bogoslav Šulek take most credit for collecting and reorganizing mathematical terminology in mid and late nineteenth century. Although Golub followed Šulek's conception, that international scientific terms should be replaced by local ones, his *Rječnik* (*Dictionary*, 1874–75) does not list all the geometrical terms used by Golub. Other scientific terms from Šulek's *Rječnik* are yet to be studied. His other works, including translations, also have to be considered. Šulek abandoned a great deal of Golub's geometrical terms, and most of the rest are not in use in modern geometry, thus reducing the amount of Croatian scientific (in this case, geometrical) terms of local origin.